

Hanna Uuksulainen

Viihdettä, visuaalisuutta ja viestiä:

Tullin henkilöstölehdden ilmeuudistus

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Medianomi
Viestintä
Opinnäytetyö
6.11.2011

Tekijä(t) Otsikko	Hanna Uuksulainen Viihdetä, visuaalisuutta ja viestiä: Tullin henkilöstölehden ilmeuudistus
Sivumäärä Aika	44 sivua 6.11.2011
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Viestinnän koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Graafinen suunnittelu
Ohjaaja(t)	Viestinnän lehtori Juha Pohjola Tiedotuspäällikkö Päivi Musakka
Tutkin opinnäytetyössäni miten asiakas-, jäsen- ja henkilöstölehdet eroavat muista lehdistä ja kuinka lehden ulkoasua voi viihteellistää tai muuttaa aikakauslehtimäisempään suuntaan. Tavoitteena on rakentaa kuva aikakauslehtisuunnittelutyylistä, tunnistaa se ja osata käyttää valikoiden opinnäytetyön toiminnallisessa osassa. Kirjallisessa työssäni olen käyttänyt vertailevaa tutkimusta ja käynyt läpi aikakauslehtisuunnittelun ja henkilöstölehtisuunnittelun osia lehtileikkeiden kautta. Käsittelen typografiaa sekä muita taiton visuaalisia elementtejä ja käyn läpi kuinka ne vaikuttavat luettavuuteen. Työni toiminnallinen osuus on Tullin henkilöstölehden Tuhdin ilmeuudistuksen suunnittelu ja sen ohjeistus. Esittelen kannen otsikkologon suunnittelua, lehden muita typografisia valintoja, kuvitustyyliä, lopullisen taiton hierarkiaa ja pohjaratkaisua esimerkkien kautta. Pohdin ohjeistamisen ongelmallisuutta ja sitä, voiko lehti säilyttää ulkoasunsa pitkällä aikavälillä. Käyn läpi henkilöstölehtisuunnittelun uhkia ja mahdollisuuksia päätyen lopulta prosessiani ratkaisuun, ettei kaikkia lehtiä voi viedä tyyllillisesti aikakauslehtisuuntaan, mutta tiedottamisen ei silti tarvitse olla rumaa.	
Avainsanat	Aikakauslehtisuunnittelu, henkilöstölehtisuunnittelu, luettavuus

Author(s) Title	Hanna Uuksulainen Entertainment, aesthetics and information: Designing new layout for personnel magazine
Number of Pages Date	44 pages 6 November 2011
Degree	A bachelor's degree in graphic design
Degree Programme	Media
Specialisation option	Graphic design
Instructor(s)	Juha Pohjola, Lecturer Päivi Musakka, Press official
The objective of the thesis was to examine how personnel and customer magazines differ from other magazines, to determine what makes a magazine more entertaining and good-looking, and to indentify magazinestyle from typography, illustrations, photos and layout. Magazines were examined by comparing them and giving examples of pages, typography, illustrations and layout. How layout design affects readability was studied in more detail. Problems in instructing the layout for example, if it were possible to keep the new layout intact although someone else would layout the magazines, were discussed. As a result, a new layout design for Finnish Customs' personnel magazine "Tuhti" was produced together with instructions how to do the magazine following my design. Presenting the new layout, examples of the new magazines are given. In conclusion it can be said that dangers and possibilities in personnel magazine design need to be indentified and recognized, not all magazines can be or need to be entertaining. That does not mean that they could not be beautiful.	
Keywords	Layout design, magazine design, readability, Tuhti

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Käsitteitä	1
3	Henkilöstölehti murroksessa	3
3.1	<i>Sitä samaa vanhaa...</i>	3
3.1.1	Hiippakunta – Tampereen hiippakunnan hiippakuntalehti	4
3.1.2	Rakentaja – Rakennusliiton jäsenlehti	6
3.2	<i>Mitä on aikakauslehtityyli?</i>	8
3.2.1	Aikakauslehti typografia	8
3.2.2	Aikakauslehden kuvat ja kuvitus	9
3.2.3	Aikakauslehden värimaailma	12
3.3	<i>Viihteellistä asiaa</i>	12
3.3.1	Huili - sähköyhtiön asiakaslehti	13
3.3.2	Toimi – Erityisalojen ammattiliiton lehti	15
4	Tulli ja sen henkilöstölehti Tuhti	17
5	Tuhti – Uutta ja vanhaa	19
5.1	<i>Typografia</i>	19
5.2	<i>Värit</i>	22
5.2.1	Värien teoriaa	22
5.2.2	Tuhdin värit	22
5.3	<i>Valokuvat</i>	24
5.4	<i>Taitto</i>	25
5.5	<i>Kuvitus</i>	31
5.6	<i>Paperi</i>	34
5.7	<i>Sidosasu</i>	35
6	Ohjeistus	35
6.1	<i>Graafinen ohjeistus</i>	35
6.2	<i>Tuhdin ohjeistus</i>	36
7	Yhteenveto	38
	Lähteet	41

1 Johdanto

Monella henkilöstölehdellä ei ole omaa selkeää graafista linjaansa. Ulkoasu muokkautuu usein sitä tehdessä ja tärkeimmäksi piirteeksi muodostuu lehden informatiivisuus. Lehteä käytetään tiedottamiseen, ulkoasu on toissijaista. Mutta voiko tiedottaminenkin olla kaunista? Tieto välittyy myös kuvallisesti. Valokuvat, kuvitukset ja typografinen muotoilu viestivät. Kuvien käyttäminen ei ole pelkästään esteettistä hienostelua vaan viestintää.

Visuaalisesti lehti koostuu aina typografiasta, valokuvista vaihtelevissa määrin, mahdollisesta kuvituksesta sekä väreistä. Lehdissäkin, joissa ei ensiksi näyttäisi juuri kuvitusta olevan, saattaa silti olla jonkinlaisia graafisia muotoja, joita ei mitenkään välttämättä tekstin perille menemiseen tarvittaisi. Lehtien värisuunnittelu on tärkeää, sen huomaa niin onnistuneista ja epäonnistuneista ulkoasuista. Käynkin opinnäytetyössäni läpi esimerkkien kautta omaan työhöni läpi typografiaa, värejä, valokuvia ja kuvitusta.

Trendi asiakaslehdissä ja henkilöstölehdissä on uudistaa lehti enemmän aikakauslehtilinjaan. Tutkin opinnäytetyössäni mm. sitä, mitkä taitolliset ratkaisut tekevät lehdestä aikakauslehtimäisen, mutta myöskin sitä, kuinka monimutkainen taitto ohjeistetaan varmimmin tulevalle taittajalle.

Tullin henkilöstölehdelle Tuhtille uutta ilmettä suunnitellessani kiinnitän huomiota asioihin, jotka tekevät lehdestä helposti lähestyttävän, silmää miellyttävän ja luettavan.

2 Käsitteitä

Tekstissäni tulee vastaan paljon käsitteitä, jotka on nyt hyvä aluksi avata.

Typografia on tekstin visuaalista muotoilua. Siihen kuuluu kirjasintyyppin ja sen koon valinta, kirjainten, sanojen ja rivien välien etäisyyksien määrittäminen. Usein julkaisuun kirjaintyypppejä valitessa valitaan kirjaintyyppipari.

Kirjasintyyppi tai kirjaintyyppi tarkoittaa yhdenmukaisesti muotoiltua merkistöä kirjaimineen, numeroineen ja väli- sekä erikoismerkkeineen sekä eri leikkauksineen. Esimerkiksi Times New Roman, Helvetica ja Comic Sans ovat kirjasintyyppejä.

Kirjainleikkaus tarkoittaa kirjasintyyppin sisällä oleva erikoismuotoilua kyseiselle fontille. Esimerkiksi lihavoitu ja kursiivi ovat kirjainleikkauksia.

Pistekoko on kirjasintyyppille määritetty kokoluokka ja se merkitään lyhenteellä pt.

Leipäteksti tarkoittaa päätekstiä johon ei kuulu esimerkiksi otsikot.

Ingressi tarkoittaa pääotsikon ja leipätekstin välissä olevaa lyhyttä tekstiä, jolla siirrytään otsikosta itse päätekstiin.

Tekstin välistys on tekstin muotoilua, jolla määritellään, kuinka suuret välit erilaisilla typografisilla objekteilla on. Tekstiä muotoillessa määritellään riviväli, sanaväli ja kirjainväli. Riviväli säädetään käsin sopivaksi leipätekstin fonttikoon kanssa. Sanavälit ja kirjainvälit tulevat automatisoidusti taitto-ohjelmassa, tosin niihin on usein kajottava, jotta taitosta tulisi visuaalisesti miellyttävämpi ja harmonisempi ja leipätekstistä luettavaampaa.

Luettavuus tarkoittaa sitä, kuinka helppoa tai vaikeaa tekstiä on kyseisellä muotoilulla lukea. Luettavuuteen voi vaikuttaa typografialla merkittävästi.

Taitto tarkoittaa graafiselle suunnittelijalle tietokoneohjelmalla valmistettua julkaisua tai sen tekemistä.

Anfangi on leipätekstissä käytetty typografinen muotoilu, jossa alkavan kappaleen ensimmäinen kirjain on isommalla pistekoolla, eri fontilla tai värillä tai näillä kaikilla nostettu esiin muusta tekstistä.

Otsikkohierarkia tarkoittaa erilaisista pää- ja väliotsikoista muodostuvaa järjestelmää, jossa jokin on korkeammalla arvoasteikolla kuin toinen. Taitettavassa tekstissä voi olla

useampia eriarvoisia otsikoita, jotka sitten typografisella muotoilulla olisi hyvä tuoda esiin.

Ylätunniste voi tarkoittaa joko tekstiä tai jonkinlaista visuaalista muotoilua, joka joko jatkuu useammalle sivulle tai on vain yhdellä. Ylätunnistetta käytetään sellaisissa julkaisuissa, joissa halutaan lukijan tunnistavan esimerkiksi lehdestä toiseen toistuva artikkeli.

Grid eli gridi on vaaka- ja pystylinjasto, jonka avulla voi taittoon asettaa objekteja, typografiaa ja kuvia niin, että ne ovat harmonisesti suhteessa toisiinsa.

Apinalaatikko tarkoittaa lehden tekijöiden, painon ja toimituksen yhteystietoja, usein kompaktiin muotoon taitettuna.

Nosto on teksti, joka on nostettu esimerkiksi leipätekstistä ja muotoiltu typografisesti erityyliseksi kuin leipäteksti.

Otsikkonosto on lehden kanteen sisäsivuilta nostettu otsikko.

3 Henkilöstölehti murroksessa

Henkilöstö-, asiakas- tai jäsenlehti on erikoislehti, jossa käsitellään aiheita hyvin kohdistetusti rajatulle ryhmälle. Viimeisten vuosien aikana on henkilöstö-, asiakas-, ja ammattiyhdistyslehtien suunnittelu muuttunut radikaalisti. Aiemmin näiden lehtien ulkoasu ei tavoitellut suurta estetiikkaa, vaan tarkoitus oli viestittää sisäisesti pienelle piirille. Kun lehden päätarkoitus on ollut viestittäminen, se on näkynyt myös taitossa. Taitto on useissa lehdissä kaavamaista ja monotonista. Henkilöstölehdet ovat kuitenkin muuttaneet visuaalista suuntaansa aikakauslehtimäisiksi.

3.1 Sitä samaa vanhaa...

Esimerkkinä vanhahtavasta asiakaslehtityylistä otan vuoden 2005 Rakennusliiton Rakentaja-lehden numeron ja vuoden 2007 Tampereen hiippakunnan Hiippakunta-

lehden. Näissä lehdissä on paljon sisältöä, paljon siis tiedotettavaa, mutta ulkoasua ei ole suunniteltu loppuun asti.

3.1.1 Hiippakunta – Tampereen hiippakunnan hiippakuntalehti

Mistään lehdestä ei voi varsinaisesti sanoa, etteikö sitä olisi suunniteltu. Ennemmin voisi todeta, että toisia lehtiä suunnitellaan perusteellisemmin kuin toisia. Vaikka lehden suunnittelu olisi ollut vähemmän perusteellista, on taittajan täytynyt ajatella jotain tehdessään valintoja. Hiippakunta lehteä tehdessään taittaja on luultavasti ajatellut, miltä yksittäiset asiat näyttäivät, mutta ei tarpeeksi sitä, miltä kokonaisuus tulee näyttämään.

Hiippakuntalehden taitossa sekoittuvat värit kuvat ja fontit yhdeksi iloiseksi sekamelskaksi. Kannen otsikkologon alla on oranssi kolmio. Tässä valinnassa näkyy mielestäni hyvin lehden suunnittelulle varatun ajan vähäisyys. Lehden nimi on yksinkertaisella muotoilemattomalla fontilla, mutta koska se ei itsessään ole taittajasta ehkä tuntunut tarpeeksi juhlavalta, on alle lisätty kolmio, ikään kuin graafista ilmettä ja logomaisuutta luomaan (kuva 1).

Kuva 1. Hiippakunta – Värien juhlaa (Tampereen hiippakunnan verkkosivut 2011.)

Lisäksi lehden nimi "Hiippakunta" ei ole ilmeisesti riittänyt alleviivaamaan kyseessä olevan hiippakunta, sillä nimilogon alla lukee "Tampereen hiippakunnan hiippakuntalehti." Lehden logossa toistuva teksti ei ole varsinaisesti niinkään ulkonäöllinen seikka kuin sisällöllinen. Mutta ulkoasu ja sisältö ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Suunnittelijan toteuttaessa lehden logoa on täysin oikeutettua kyseenalaistaa sen sisältö. Sillä sisältö vaikuttaa aina ulkoasuun.

Fontti- ja leikkausvalinnat tuntuvat toimivan enimmäkseen, mutta lehden logofontiksi valitsisin itse jotakin muuta. Logofontti näyttää teennäisesti kavennetulta ja eritoten oranssin taustaneliön kanssa fontista, jossa on hiusviivaa tulee erittäin vaikealukuista. Voisin kuvitella että Hiippakunta-lehden lukijoissa on paljon ikäihmisiä, joille osalle lukeminen on jo muutenkin haastavaa. Tällaisen kohderyhmän kanssa olisi hyvä välttää fontteja ja muotoiluja, jotka hidastavat lukemista.

Kannen kuvaa ei ole suunniteltu kanteen sopivaksi. Tai ehkä ennemminkin kuva on sen luontoinen, ettei sen päälle voisi laittaa tekstiä. Jälleen kerran teksti on vaikealukuista. Jos kuva olisi suunniteltu alun perin kansikuvaksi, olisi jo kuvaa suunniteltaessa voitu kiinnittää enemmän huomiota siihen, mihin tekstit kannessa sijoittautuisivat ja mitä kuvassa pitäisi silloin olla. Kuvasuunnittelu helpottaa taittajan työtä. Hiippakunnan kanteen on luultavasti ollut käytettävissä muutama kuva, keskenään hyvin samanlaisia ja taittajan on täytynyt jälkikäteen etsiä tekstiin väri joka erottuisi parhaiten taustasta. Mutta pelkkä erottuvuus väreissä ei tee tekstistä vielä luettavaa. Fontin ja taustan väri toimivat nyt yhdessä niin, että punainen teksti tuntuu hyökkäävän taustasta. Tällaisen tekstin lukeminen voi olla hyvin väsyttävää.

Kannen pääjutun aukeamataitto ei ole varsinaisesti huonosti taitettu, on varmasti ollut haastavaa saada valtava määrä tekstiä mahtumaan sille rajattuun pieneen tilaan. Mutta värivalinnat ovat omituisen hysteerisiä. On vihreää taustaa, punaista otsikkoa, violettiä ingressiä. Huolellisella typografisella muotoilulla saisi jo aikaan tarpeeksi kontrastia eri tekstien välille. Kannen väri- ja muotovalinnat tuovat mieleen sirkuksen ja harlekiinien vaatteet, kun taas sisäsivun mintunvihreä muistuttaa sairaalahenkilökunnan vaatteista. Eivät mitenkään onnistuneita valintoja, kun hiippakunta haluaisi oletettavasti olla vakavasti otettava ja seesteinen.

Hiippakunta-lehden ongelmat ovat siis tekstinpaljoudessa, värivalinnoissa ja luettavuudessa. Lehden luettavuus tuntuu heikolta, vaikka siihen olisi pitänyt erityisesti lukijakunnan takia kiinnittää huomiota.

3.1.2 Rakentaja – Rakennusliiton jäsenlehti

Rakennusliiton jäsenilleen suuntaama Rakentaja-lehti ole aivan niin hyökkäävä väri- ja muotovalinnoissaan kuin Hiippakunta-lehti, vaan ehkä jollain tavalla jopa sekoitus varovaisuutta ja rohkeutta väärissä paikoissa (kuva 2).

Kuva 2. Rakentaja – Heikosti luettavaa ja täyteen pakattua (Rakennusliiton verkkosivut 2011.)

Kannen logoteksti jää vaisuksi verrattuna esimerkiksi pääjutun otsikkoon, alareunassa olevat sivujuttujen otsikkonostot ovat taas niin minimaalisen pieniä, että ne juuri ja juuri näkee. Jälleen kerran kansikuvaa on pohdittu vähän ja päälleasetetun tekstin luettavuus huonoa. Pääjutun otsikkotekstiä on hankala erottaa taustasta. Sekä Hiippakunta-lehdessä että Rakentaja-lehdessä on fontille valittu mahdollisimman kirkas väri, jotta se erottuisi taustastaan.

Värivalinnat ovat mielestäni sinällään hyviä. Musta, valkoinen ja punainen ovat voimakkaita värejä, joten hyvä, että rinnalle on otettu tasapainottamaan murrettu tummanruskea ja vaalea beige. Niitä ei ole kuitenkaan käytetty mielestäni tarpeeksi, jotta ne tuntuisivat perustelluilta valinnoilta. Kumpaakin väriä olisi voinut käyttää jo aukeamassakin muualla.

Myös Rakentaja-lehden aukeamassa on paljon materiaalia, mutta hyvin vähän tilaa. Isompien otsikoiden välillä ei tunnu olevan muuta eroa muotoilussa kuin koko, eikä se auta tilanpuutteeseen. Isojen tärkeiden juttujen nostamiseen ei aina tarvita kaikista isointa ja paksuinta leikkausta fontista. Vähempikin riittää. Tilanahtauden vuoksi olisi parempi, jos otsikkofontti olisi pistekooltaan sellainen, että se mahtuisi maksimissaan kahdelle riville. Toki nämä tilavuusongelmat saattavat johtua osittain tekstin editoimisestakin. Teksti ei ole välttämättä tarpeeksi hyvin kiteytettyä, vaan otsikot ovat ennemminkin lauseita kuin otsikoita. Rakentaja-lehden aukeamataitossa näkyy myös esimerkki kuvatekstistä. Sekin tuntuu tarpeettoman pitkältä.

Kokonaisuutena Rakentaja-lehti kallistuu ehkä hieman vaisuksi ja ahtaaksi. Tässäkin lehdessä luettavuus siis kärsii tyylivalintojen takia. Kun sivu on ahdettu täyteen tekstiä, sen lukeminen alkaa melkein tuntua työltä.

3.2 Mitä on aikakauslehtityyli?

Miten aikakauslehti eroaa visuaalisesti vanhahtavasta henkilöstölehddestä? On hyvä pilkkoa aikakauslehden visuaaliset elementit osiin, jotta tyyliä voi etsiä muualta tai toteuttaa itse omassa työssään.

3.2.1 Aikakauslehti-typografia

Typografia on usein leikkisää ja jopa kokeilevaa. Tästä hyvänä esimerkkinä Trendi-lehden kansi (kuva 3).

Kuva 3. Trendi-lehden kannessa on usein leikkisää typografiaa

Typografiaa käytetään aikakauslehdissä myös kuvituksina. Usein pelataan kontrasteilla: käytetään isoa pistekokoa, lihavoitua leikkausta, pienen pistekoon ja light-leikkauksen rinnalla. Aikakauslehdissä on typografiassa mahdollista kulkea ääripäihin, mutta kuitenkin tasapainoa tavoitetaan.

Aikakauslehden logofontti on usein huolella valittu. Se on aina otsikkohierarkiassa tärkein, kannessa muut elementit tulevat kontrastissaan logofontin jälkeen.

3.2.2 Aikakauslehden kuvat ja kuvitus

Aikakauslehti nojaa usein isoihin laadukkaisiin kuviin, olivat ne sitten kuvituskuvia tai valokuvia. Usein lehtiä suunniteltaessa mietitään aukeamaa ja sivua kokonaisuutena. Sivujen ulkoasun suunnittelu, ennen kuin yhtään kuvaa tai kuvitusta on otettu, helpottaa typografian asettelua huomattavasti, mutta erityisesti valokuvaajan tai kuvittajan työtä. Typografiaa käytetään myös kuvituksena. Jos artikkelin aloitukselle on paljon tilaa, voi typografia olla enemmän kuvituksenomaista, jopa huonosti luettavaa, sillä muuten ilmava aloitus antaa lukijalleen aikaa tulkita hieroglyfejä (kuva 4).

Kuva 4. Veli-lehden typografiaa ja kuvasuunnittelua

Kuva 5. Trendi-lehden kuvituksia samasta numerosta. Kuvittajat vasemmalta oikealle Taika Mannila ja Laura Laine

Kuvitukset aikakauslehdissä ovat usein hyvin pelkistettyjä (kuva 5). Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ne olisivat jotenkin sisällöllisesti tylsiä tai värimaailmoissaan rajoittuneita. Aikakauslehtien kuvitustyyli voi olla linjanmukainen läpi lehden tai sitten artikke-

likohtainen. Kuvituksena käytetään niin piirroksia kuin myös valokuvia. Useissa aikakauslehdissä tuotteet ovat tärkeitä, joten tuotevalokuvia käytetään usein kuvituksenomaisesti taitossa (kuva 6).

Kuva 6. Oliva -lehden kuvituksenomainen tuotevalokuva

Myös sisällysluettelo on aikakauslehdissä tärkeä. Sitä harvemmin yritetään saada mahaan vain johonkin, vaan se saa usein arvoisensa paikan heti alkuun, ilman että sen tarvitsee kilpailla muiden artikkelien kanssa. Sisällysluettelolla on tärkeä tehtävä. Sen tarkoitus on johdattaa lukijaa, mistä lehdessä on kyse (kuva 7).

Kuva 7. Vasemmalla Trendi-lehden ja oikealla Olivia-lehden sisällysluettelo

Aikakauslehtien rytmitys kulkee kuvien mukaan. Jutut alkavat usein isolla kuvalla ja myöhemmin pienemmät kuvat viestivät saman aiheen jatkumisesta. Toistuvissa artikkeleissa käytetään yleensä jotakin tunnistetta, esimerkiksi kuvitettua vinjettikuvaa.

3.2.3 Aikakauslehden värimaailma

Aikakauslehden värit eivät ole niinkään yritysvärimäisesti aina samat, vaan ennemmin-kin jokaisessa lehdessä on jokin väriteema. Tämä teema saattaa jatkua kannesta sisäisivuille, mutta ei aina. Lehtien väreillä tunnutaan hakevan enemmän aukeamaharmoniaa kuin johdonmukaisuutta koko lehteä ajatellen.

3.3 Viihteellistä asiaa

Jokin on kuitenkin muuttunut. Joko piirit eivät ole enää niin pieniä tai tieto itsensä tiedon vuoksi ei enää riitä. Useampi asiakaslehti on muuttanut ilmeensä aikakauslehtisuuntaan. Artikkeleissa paino on kuvien koolla, mahdollisella kuvituksella, kokeilevalla typografialla ja viihteellisyydellä. Lehteä ei tehdäkään enää pienelle piirille, vaan suuremmalle yleisölle.

Hyvänä esimerkkinä asiakaslehden viihteellistymisestä toimii mm. Kraft & Kultur –sähköyhtiön asiakkaille tehty lehti ”Huili”, jota voi myös ostaa irtonumerona lehtihyllystä. Huilissa artikkelit eivät suoraan liity sähköön tai sen kulutukseen, vaan laajasti elämään yleensä. Asiakaslehti onkin enemmän lifestyle-lehti kuin sähköyhtiön tiedotuskanava. Jutut ovat tiedostavia, mutta viihteellisiä; artikkeleita on mm. matkustamisesta, ruoantuotannosta, vanhemmuudesta ja ekoelämästä. Ekoiluun sopii lehden paperivalinta. Mattapintainen paperi vaikuttaa kierrätyspaperilta, vaikkei sitä olisikaan.

[illegible]

Kuva 8. Huili – Kraft & Kultur –sähkøyhtiön asiakaslehden kansi ja sisällysluettelo, nro 3/2011

13

Huilin typografia on tuoretta, kuitenkin luettavaa ja sitä käytetään kuvituksenomaisesti. Lehden kuvitukset ovat rentoja ja viimeisteltynä. Esimerkiksi maaliskuuhun numero 2011 kuvittajina ovat mm. Sanna Mander, Rami Niemi ja Sac Magique. Huili on hyvä esimerkki asiakaslehden aikakauslehtimäisestä taittotoylystä (kuva 9).

Kuva 9. Huili – Kraft & Kultur –sähköyhtiön asiakaslehden typografiaa ja kuvitusta. Ylhäällä ja oikealla alhaalla Sanna Manderin kuvitukset, alhaalla vasemmalla Sac Magiquen työ

3.3.2 Toimi – Erityisalojen ammattiliiton lehti

Myös erityisalojen ammattiliiton Erton lehti "Toimi" sopisi mainiosti lehtihyllyn aikakauslehtien viereen; kannet ovat lakatun kiiltävät, toisinaan otsikossa on käytetty jopa foliointia, taitto on kiinnostavaa, artikkelit monipuolisia ja ne käsittelevät ajankohtaisia aiheita. Artikkelien aiheet koskevat mm. työhyvinvointia, pukeutumista, elämää työn ulkopuolella.

Kuva 10. Erton jäsenlehden kansi ja sisältösivu

Toimi-lehden kansi on usein hyvin värikäs (kuva 10.) Värimaailmallisesti lehti tuntuukin olevan hyvin yhdenmukainen. Kannessa käytetty väri usein toistuu myös sisäsivujen grafiikassa. Sisällysluettelolla on lähes koko sivu tilaa käytettävänä.

Pääartikkelin aloituksen kuvasuunnittelu on toteutettu taittoa ajatellen, kuten aikakauslehdissäkin. Tekstille on tilaa. Lisäksi pääjutussa toistuu loogisesti kannen värimaailma (kuva 11).

Kuva 11. Toimi-lehden pääartikkelin aloitus on ilmava ja typografialle on tilaa.

Kuva 12. Toimi – Erton jäsenlehden taittoa ja kuvitusta

Myös Toimi-lehdessä käytetään freelancer-kuvittajia ja -valokuvaajia. Kuvitustyyli on hyvinkin aikakauslehtimäinen (kuva 12).

Erton asiakaskunta on myös laajaa; erityisalojen toimintaliittoon kun kuuluu ihmisiä hyvin laajasti eri ammattikunnista. Ertossa on työntekijöitä tietotekniikan palvelualalta, logistiikka-alalta, mainos- ja markkinointitutkimusalalta, digimediasta, sosiaali- ja terve-

ysalalta, taloushallinnon alalta, liikunnan, kulttuurin ja vapaa-ajan ammateista sekä muilla erityisaloilta (Erton verkkosivut 2011). Tällaisen ryhmän tiedottaminen ja hallitseminen yhdellä lehdellä voi olla haastavaa. Mielestäni Toimi-lehden oivallus ottaa lehden työhyvinvointia käsitteleviä juttuja on erinomainen. Tarpeeksi yleiset aiheet kiinnostavat isoa osaa lukijoista. On tärkeää, että Toimi-lehden ilmeeseen on panostettu. Olisi vaikea kuvitella, että mainosalalla työskentelevät ertolaiset kiinnostuisivat lehdestä, jos sen ulkoasun suunnittelu olisi jätetty vähemmälle huomiolle.

4 Tulli ja sen henkilöstölehti Tuhti

Suomen Tullin tehtävä on vartioida rajan yli tulevaa liikennettä, oli se sitten tavaraa tai henkilöitä. Tullilaitos toimii valtiovarainministeriön alaisuudessa. Hallinto on jaettu viiteen osaan: eteläiseen, pohjoiseen, läntiseen, itäiseen ja Ahvenanmaan tullipiiriin. Kulakin tullipiirillä on omat johtajansa. Lisäksi Tulliin kuuluu tullilaboratorio, jonka toiminta-alue on valtakunnallinen. (Tullin verkkosivut 2011.)

Tulli toimittaa kahta lehteä, Tuhtia, Tullin henkilöstölehteä ja Tulliviestiä, asiakaslehteä, joka keskittyy informoimaan Tullin uusista vero- ja tullimääräyksistä.

Tuhti on perinteinen henkilöstölehti. Artikkelit käsittelevät Tullia käsitteleviä asioita henkilöstönäkökulmasta: millaisia tapahtumia Tullin sisällä on järjestetty, miten organisaatio pyörii henkilövoimin, mitä ihmiset tekevät päivittäin, mutta mitä he myös tekevät vapaa-ajallaan. Aiheet eivät varsinaisesti tavoittele viihteellisyyttä, enemmänkin jonkinlaista tuttavallisuutta tai kotoisuutta. Tuhti on lehti joka kertoo tullilaisen elämästä niin kuin se on, mutta ei tavoittele jotakin arkea ylevämpää.

Kuva 13. Tuhti-lehden kansi, sisältösivu ja pääartikkelin aloitus

Lehdellä on toistuvia juttuja: Työmatkalla kertoo aina jostakin tullilaisesta ja hänen työmatkastaan, Veken vuosi seuraa huumekoiraksi koulutettavan koiranpennun elämää. Lisäksi lehdessä toistuvat kolumnit, kirjapalsta, toimitussihteerin kolumni ja jokaiseen lehteen pyydetään myös vierailevaa kolumnistia. Tuhtiin kuuluu välttämättömänä palstanaan Tulliliiton, Tullivirkamiesliiton ja Tullin Akavalaisen Yhdistyksen sivut. Kaikki ovat tullilaisille suunnattuja järjestöjä, jotka tiedottavat asioistaan erikseen.

Tuhdin kansi on yksinkertainen (kuva 13). Lehden logoteksti on ohuella leikkauksella ja kannessa olevat otsikkonostot hukkuvat taustaan. Ensimmäisellä aukeamalla sisällysluettelon rooli on kohtuullisen pieni verrattuna apinalaatikkoon ja pääkirjoitukseen. Artikkelin taitossa voisi palstan leveys olla kapeampikin.

Ennen suunnittelutyön aloittamista asiakas kertoi toiveistaan. Lehden sisältöä oltiin muuttamassa, osa palstoista oli jäämässä pois, uusia oli tulossa. Huolta aiheuttivat liittojen sivut, valokuvien laadun vaihtelu ja toistuvien artikkelien tekstin pituuksien vaihtelu. Asiakas koki erityisesti tarvetta muuntumiskykyiselle ulkoasupohjalle, jota ei liiat säännöt rajoittaisi. Mutta tietenkin myös tuoreutta, jotakin uutta, kuitenkin Tullin graafista ohjeistusta noudattaen. Ei siis mitenkään helppo suunnittelutyö!

5 Tuhti – Uutta ja vanhaa

Uusi Tuhti on yhdistelmä uusia ja vanhoja elementtejä. Suunnitteluun on vaikuttanut vahvasti ennaltamäärätyt asiat. Typografia ja värimaailma ovat suoraan Tullin graafisesta ohjeistuksesta. Typografia- ja värivalinnat ovat tärkeitä ja jos valinnat on aikoinaan tehty hyvin, on suunnittelijan helpompi jatkaa työtä. Suunnittelutyötäni ajatellen on äärimmäisen tärkeää, että fontit toimivat visuaalisesti yhteen ja ovat luettavia. Jos fontit olisivat sattuneet olemaan sellaisia, että ne olisivat kyseenalaistaneet lehden uskottavuuden, olisi niiden kanssa työskenteleminen ollut mahdotonta.

Lopullinen julkaisu muodostuu typografian ja värien lisäksi valokuvista, kuvituksista, paperivalinta ja sidosasusta. Näiden edellä mainittujen asioiden huomioiminen suunnittelussa on tärkeää: jokainen osanen vaikuttaa. Esimerkiksi jos paperivalinta on halvinta mahdollista, voi itse taittoa yrittää hyvällä suunnittelulla yrittää parantaa, mutta ei loputtomiin. Halpa paperi voi olla kuitenkin heikkoa ja huonolaatuista painatustyötä ajatellen. Myös valokuvien laatu on tärkeää, etenkin jos lehteä viedään aikauslehtimäiseen suuntaan.

5.1 Typografia

Tuhdissa käytettävät fontit ovat Gill Sans ja Palatino. Kirjaintyyppien kaikkia leikkauksia voi graafisen ohjeistuksen mukaan käyttää. Gill Sansia on lehdessä aiemmin käytetty myös lihavoituna, mielestäni tämä leikkaus on helpommin tunnistettava ja vahva ja täten siis vaarassa kulua nopeasti käytössä. Jos lehteä on uudistettava, mutta vanhoja fontteja ei saa vaihtaa uusiin, on hyvä pohtia vanhoille fonteille uutta järjestystä. Gill Sans on hyvä otsikkofontti ja mielestäni se sopii jämäkkään aloitukseen, mutta sitä on

hyvä käyttää säästeliäästi.

Fonteissa suositellaan käyttämään saman aikakauden fontteja:

Groteskeja ja antiikvoja voi käyttää sekaisin samassa painotuotteessa ja se on jopa suositeltavaa. Sen sijaan eri-ikäisten ja eri aikakausien groteskien käyttäminen samassa työssä on vaativa ja asiantuntemusta edellyttävä tehtävä. (Loiri & Juholin 1998, 34.)

Tässä tapauksessa se on kuitenkin mahdotonta. Gill Sans on humanistinen groteski 1920 –luvulta ja Palatinon muotokieli perustuu garalde-antiikvoihin 1500 –luvulta (Itkonen 2007, 30, 57). Gill Sans ja Palatino sopivat kuitenkin kohtalaisen hyvin yhteen. Ne luovat sopivasti kontrastia toisilleen, vaikka eivät muotokielellisesti olekaan samalta aikakaudelta.

Gill Sans on tunnusomaisesti brittiläinen ja erittäin hyvin luettava päätteetön fontti. Gillin piirteitä ovat geometriset muodot. Gillin käyttö vaatii varmaa värin ja mittasuhteiden tuntemusta. (Brighurst 2002, 241.)

Gill on puhdaslinjainen ja pelkistetty. Se sopii taittoon, joka ei halua olla provosoida tai sävähdyttää. Jossain määrin Gill Sans on jo helposti tunnistettava, tuttu. Se sopii muotokielensä puolesta taittoihin, joissa halutaan pysyä asiallisina, selkeinä ja suorina, esimerkiksi valtion laitoksen julkaisuun.

Palatino on taas Hermann Zapfin vuonna 1948 suunnittelema fontti. Se on tasapainoinen, voimakas ja sulokas. (Brighurst 2002, 226.)

Fonttien käytössä voi myös rikkoa sääntöjä. Näkisin kuitenkin, että kullekin sääntörikkomukselle olisi hyvä olla jokin muukin perustelu kuin ”se näyttää hyvältä.” ”Hyvännäköisyys” on typografiassakin lopulta suhteellinen käsitys ja täten täysin kiinni katsojasta. Typografian muotoilussa ja valinnassa on hyvä miettiä ennen kaikkea, mitä työllä halutaan sanoa. Fonttien visuaalisuus on viesti lukijalle, mitä odottaa tekstiltä.

Yksi tärkeimmistä asioista typografiassa on luettavuus. Siihen vaikuttavat monet seikat. Onko teksti valkoista mustalla pohjalla vai mustaa valkoisella? Mitä leikkausta on

käytetty? Kursiivimuotoilu on esimerkiksi tutkimusten mukaan hitaampilukuista. (Brusila 2002, 137.)

Myös tekstin välistysten säätäminen vaikuttaa merkittävästi lukemiseen. Teksti voi näyttää pahalta, vaikkei lukija olisikaan graafisen suunnittelun ammattilainen ja ymmärtäisi kirjain- tai sanaväleistä. Tavallinen lukija ei osaa sanoa, miksi teksti vilkkuu silmissä, tai rivin lukeminen on vaikeaa. En toki väitä että ihmisten näköongelmat johtuisivat taitosta, mutta huono taitto ei sitä myöskään pelasta. Tekstin muotoilussa olisi hyvä pyrkiä aina mahdollisimman hyvään luettavuuteen. Ja mikäli luettavuuden kustannuksella halutaan tuoda visuaalisuutta esiin, on sille oltava perusteet. Visuaalisuus voi mennä luettavuuden edelle, jos kyse on lyhyestä tekstinpätkästä. Otsikko voi toimia myös kuvituksellisena elementtinä. Tällaisessa tilanteessa on kuitenkin tärkeää, että lukijalla on mahdollisuus lukea otsikon teksti rauhassa, eikä esimerkiksi sen tausta vaikeuta lukemista. Kuten jo opinnäytetyöni alkupuolella olleissa esimerkeissä kävi ilmi, voi tällainen häiritsevä tekijä olla esimerkiksi kirjava kuva tekstin alla.

Myös rivin pituudella on suuri merkitys luettavuudelle. Jos palsta on kovin leveää on lukeminen työläämpää. Myös ohuen palstan lukeminen on tuskastuttavaa. Tämän voi huomata kukin lukiessaan leveätä tai ohutta palstaa (kuva 14).

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec iaculis pretium velit et hendrerit. Duis enim libero, imperdiet ac tincidunt ut, ultrices et tellus. Quisque in turpis lacus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Cras tincidunt lorem vitae ipsum hendrerit dictum. Ut facilisis rhoncus blandit. Donec in tempor augue. Fusce luctus, est quis commodo interdum, ipsum ipsum feugiat nisl, placerat imperdiet odio est vel mi. Quisque posuere, quam et egestas consequat, ipsum odio convallis odio, sit amet dignissim ante velit id lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec iaculis pretium velit et hendrerit. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec iaculis pretium velit et hendrerit. Duis enim libero, imperdiet ac tincidunt ut, ultrices et tellus. Quisque in turpis lacus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Cras tincidunt lorem vitae ipsum hendrerit dictum. Ut facilisis rhoncus blandit. Donec in tempor augue. Fusce luctus, est quis commodo interdum, ipsum ipsum feugiat nisl, placerat imperdiet odio est vel mi. Quisque posuere, quam et egestas consequat, ipsum odio convallis odio, sit amet dignissim ante velit id lectus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec iaculis pretium velit et hendrerit. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec iaculis pretium velit et hendrerit. Duis enim libero, imperdiet ac tincidunt ut, ultrices et tellus. Quisque in turpis lacus. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Cras tincidunt lorem vitae ipsum hendrerit dictum. Ut facilisis rhoncus blandit. Donec in tempor augue. Fusce luctus, est quis commodo interdum, ipsum ipsum feugiat nisl, placerat imperdiet odio est vel mi.

Kuva 14. Palstan leveys vaikuttaa luettavuuteen

Uudessa Tuhdissa Palatino asettui luonnollisesti leipätekstifontiksi. Palatinoa käytetään myös ingressissä ja kuvatekstissä kursiivina. Tein leipätekstifonttivalintani olettamukseni perusteella, että päätteellinen fontti olisi luettavampi kuin päätteetön. Mielestäni päätteet muodostavat yhtenäisen selkeän rivin ja katse kulkee luontevasti päätteiden kautta seuraavaan kirjaimeen. Selvittäessäni kuitenkin asiaa olin yllättynyt, että aiheesta tehdyn tutkimuksen mukaan näin ei kuitenkaan ole. R. W. De Lange tutki vuonna 1993 Helvetica- ja Times-fontin eroja luettavuudessa, eikä merkittäviä eroja ollut (Brusila 2002, 133). Ilmeisesti kokemukseni paremmasta luettavuudesta onkin enemmän opittua ja mielipiteen sanelemaa kuin todellisuutta.

Gill Sansia käytetään uudessa taitossa otsikkofonttina, ns. infofonttina lyhyissä teksteissä, ylätunnisteissa ja kaavioissa, joita kuitenkin on taitossa kohtalaisen harvoin.

5.2 Värit

5.2.1 Värien teoriaa

Ihminen valitsee värit usein omien mieltymystensä mukaan. Värien kulttuuriset seikat eivät ole yksinkertaisia; ne vaihtelevat paljonkin ympäri maapalloa. Esimerkiksi valkoisella värillä on hyvinkin erilaisia merkityksiä eri kulttuureissa. Japanissa valkoinen on hautajaisväri, länsimaissa suosittu hääväri, kun taas Intiassa valkoinen häävärinä kutsuu epäonnea (Morioka & Stone 2006, 31). Väriihin liittyy paljon symboliikkaa ja useimmat ihmiset assosioivat väreihin tiettyjä ominaisuuksia.

Väriympyrässä vastakkaiset värit voimistavat toisiaan. Väriympyrä on värien välisiä suhteita ilmentävä värijärjestelmä. Vastavärejä ovat mm. sininen-oranssi, vihreä-punainen ja violetti-keltainen. (Samara 2005, 26-27.)

5.2.2 Tuhdin värit

Tuhdissa käytetään tullin graafisen ohjeistuksen värejä, sinistä, keltaisen oranssia, oranssia ja harmaata (kuva 15.) Aiemmin sovimme, että kirkastaisiin värejä lehteä varten ja laadinkin väreistä hieman puhtaammat sävyt, mutta lopulta lehdessä päätettiin käyttää graafisen ohjeistuksen värejä. Tullin värit siis ovat taitossa pääosassa. Niiden lisäksi käytetään Tulliliiton tiedotteiden yhteydessä vihreää, jonka värikoodi on otettu Tulliliiton logosta. Taitossa on määritelty myös 95 %, 50 % ja 10 % mustat, joista lähes mustaa käytetään leipätekstissä, vaaleampia sävyjä taiton graafisissa elementeissä, kuten tekstipohjissa. Toisinaan on kannessa ja sisältösivussa mahdollista myös käyttää jotakin muuta kuin organisaation väriä. Tällaisen muun kuin yritysvärin käyttö voi olla perusteltua esimerkiksi silloin, kun kannen väri on sellainen, ettei sen yhteydessä voi käyttää mitään yritysväreistä.

Kuva 15. Tullin värit

Keltainen väri on värisymboliikan mukaan leikkisyyden, viisauden, optimismin ja kateuden väri. Oranssi kuvastaa luovuutta, lämpöä ja kokeilunhalua. Sininen luotettavuutta, uskottavuutta ja surua. (Karg & Sutherland 2000, 19). Harmaa taas tasapainoa, kypsyyttä, viisautta ja tylsyyttä (Morioka & Stone 2006, 30.) Oranssi ja sininen ovat toistensa vastavärit. Vastavärit yhdessä luovat erittäin voimakkaan efektin. Joissain vasta-

väreissä värien välinen rajapinta saattaa jopa vaikuttaa väreilevältä. Tullin yritysväreissä ovat myös oranssinkeltainen ja harmaa. Painettuna oranssinkeltaisella ja oranssilla on eroa niin, että ne erottaa omiksi väreikseen, mutta kuitenkin mieltää kummatkin oranssiksi. Voisi siis sanoa että Tullin yritysväreinä on sininen, kaksi oranssia ja harmaa. Tuhdissa sininen ja oranssit ovat ensisijaisia värejä, harmaa toissijainen väri.

Sininen ja oranssi ovat erittäin suosittuja yritysvärejä. Yrityksiä, jotka käyttävät näitä värejä ovat mm. Posti, Rautia, Sanoma, Helsingin Energia, Mozilla Firefox (kuva 16). Syy käyttää oranssia ja sinistä yhdessä saattaa olla lähtöisin värien symbolistisista merkityksistä: Yritykset haluavat antaa itsestään luotettavan, mutta myös innovatiivisen kuvan. Symbolisella merkityksellä ei kuitenkaan voi olla niin paljon merkitystä kuin erottuvuudella. Jos samalla väriyhdistelmällä olevia yrityksiä on useampia, tulee logo-suunnittelusta entistä tärkeämpää. Toisinaan yritykset kokevat värit omikseen ja ihmiset jopa mieltävät jotkut värit tietyn yrityksen väriksi: On Fazerin sininen (ei siis pelkää se suklaa, vaan väri), ja Posti-oranssi ja S-ryhmän vihreä.

Kuva 16. Sininen ja oranssi yritysväreinä

5.3 Valokuvat

Kuva on tärkeä väline taitossa. Se välittää osan informaatiosta. Jos kuva kertoo tarpeeksi, ei tekstiä välttämättä tarvita. Kun taitossa kuitenkin on usein tekstiäkin, on tärkeää miettiä kuvan ja tekstin suhdetta toisiinsa. Kuva tietenkin voi olla kuvituskuva tai valokuva. Kuva rytmittää taittoa. Sopivissa väleissä se antaa hengähdystauon tekstiin. Tärkeintä on kuvan ja tekstin yhteistyö. Taittoa ei voi tehdä lukematta tekstiä, mutta ei

myöskään huomioimatta kuvia. Mikäli kuvavalinnat ovat huonoja, ne vaikuttavat lukijan kokemukseen tekstistä.

Kuvavalinnan tulee lähteä jutun ideasta, toisin sanoen kuvan tai kuvituksen on liityttävä juttuun. Kuva ei saisi olla pelkkä koriste tai palstantäyte. Kuvalla tulisi olla aina jokin viesti, joka halutaan välittää lukijalle. Kuva voi myös olla kirjoitetun viestin terävöittäjä. Se ei saa olla niin vaikea, ettei lukija ymmärrä sitä. (Loiri & Juholin 1998, 54.)

Valokuvaan vaikuttavat sen värit, rajausta ja aihevalinta sekä kuvaustapa. Esimerkiksi tiukka rajausta voi tehdä kuvasta painostavan: henkilöt tai objektit hädin tuskin mahtuvat kuvaan.

Valokuvat ovat Tuhdin akilleenkantapää. Kuvien laatu vaihtelee radikaalisti. Lehdellä on oma ammattivalokuvaaja, mutta kuvia lähetetään myös paljon maakunnista, eri artikkeleihin ja tapahtumiin liittyen. Tilanne ei ole ihanteellinen, mutta se on välttämättömyys; lehden valokuvaaja ei ehdi kaikkialle. Satunnaisia kuvaajia on mahdoton ohjeistaa, sillä se kuvaa joka ehtii. On vaikeaa neuvoa esimerkiksi rovaniemeläistä satunnaiskuvaajaa rajaamaan kuvia tietyllä tavalla, hoitamaan valkotasapainon kuntoon ennen kuvaamista ja huolehtimaan, että kuvasta tulee tarkka. Oman ja satunnaisen valokuvaajan laatuvaatimukset ovat täysin erilaiset. Toimituksen puolesta kuvista on annettu tekniset vaatimukset eri kuvaajille, mutta näitä ei läheskään aina täytetä. Taittoa ajatellen esimerkiksi liian pienet ja väärään tiedostomuotoon tallennetut tiedostot luovat vähintäänkin lisää työtä. Toisinaan taittoa on suunniteltava kuvien laadun perusteella: jonkin artikkelin ainoa kuva on liian pieni, mutta jutulle varattu tila sallisi isommankin kuvan. Jos kuva on liian pieni tai huonolaatuinen, sitä ei voi väkisin kasvattaa sivukokoon. Kuvan väkisin suurentaminen tulisi näkymään painojäljessä epätarkkuutena. Jos kuvan valaistus on huono ja kuva on jälleen ainoa mahdollinen jostakin artikkelista, on sen valaisuusastetta keinotekoisesti nostettava. Väärän tiedostomuodon korjaaminen painoa varten ei ole kovinkaan työlästä, mutta lisätyö taittajalle jokataapauksessa.

5.4 Taitto

Aiemmin lehdessä ei ole ollut selkeää otsikkohierarkiaa. Otsikot ovat vaihdelleet tarpeen mukaan. Tärkein työni onkin tavallaan järjestellä taitto ja tuoda siihen jokin

hierarkia. Miten toistuvat artikkelit erotetaan satunnaisista jutuista? Miten lehden pääjuttu eroaa? Lehdestä olisi tarkoitus saada rennon asiallinen, smart casual. Aikakausilehtisuuntaan matkalla, mutta ei kuitenkaan täysin. Lehden jutut eivät ole aina aikakausilehtimateriaalia, vaan nimenomaan henkilöstölehtityylisiä. Eivät siis kaupallisia ja viihteellisyyttä tavoittelevia, vaan enemmänkin henkilökuvauksia. Tässä yhteydessä aikakauslehtimäinen taittotyyli toisi liian ison kontrastin sisällön kanssa.

Taittaminen alkoi lehden kannesta ja sen logotekstistä. Aloitin logon muokkaamisen Gill Sans-fontin kursiivi-leikkauksesta, jonka kulmia pyöristin. Oli loogista paksuntaa logoa. Vanha logo tuntui ristiriitaiselta nimeen nähden. Ajattelin ettei ”Tuhti”-nimisen lehden logo voi olla ohuella leikkauksella. Halusin tuoda kanteen myös vauhdikkuutta ja liikkeen tuntua, sillä se sopii Tullin imagoon. Tullin työntekijät ovat itse koko ajan liikkeessä tai sitten heidän ohitseen liikkuu paljon ihmisiä ja tavaraa. Logoteksti tulee lehden kanteen taitteesta ja jatkaa matkaansa ulos (kuva 17).

Kuva 17. Tuhti liikkeessä

Hieman tuhdimpaa logoa tasapainottamaan halusin alas muutaman otsikkonoston. Ensimmäisessä leiskassani ehdotin kohtalaisen isoja sivunumeroita. Asiakaasta ratkaisu ei tuntunut omalta, joten kevensin radikaalisti nostoja. Hieman myöhemmin lisäsin vielä hiusviivan kahta nostoa erottamaan.

Pohdin aluksi haluanko kannen taustan koostuvan kokonaan kuvasta, vai olisiko lehden logo jollain erillisellä pohjalla. Vanhassa lehdessä oli jo käytetty koko kannen kuvaa, joten lehden uudistus voisi tuntua vähäiseltä, mikäli kannen asemointi ei juurikaan

muutu. Tulin kuitenkin siihen tulokseen, että aikakauslehtisuuntaan vieminen itseasiassa juurikin vaatii koko kannen kuvan. Aikakauslehtikannessa on usein lehden logo ja otsikkonostot kuvan päällä, erillinen väripalkki logon alla olisi taas mielestäni vienyt lehteä juuri välttelemääni vanhahtavaan henkilöstölehtisuuntaan.

Kannen ulkoasussa suurimman muutoksen ensimmäisestä leiskasta lopulliseen kokivat sisältöä käsittelevät otsikkonostot (kuva 18).

Kuva 18. Kansisuunnittelun evoluutio, viimeisenä lopullinen kansi painettuna

Kannen jälkeen luonnostelin ensimmäisen aukeaman, jolle sisällysluettelon ja pääkirjoituksen oli päätetty tulevan. Jaoin aukeaman kolmeen osaan. Ensimmäisellä sivulla ylimpänä oli lehden logo uudestaan, keskellä sisällysluettelo ja kaikkein alimpana apinalaatikko. Seuraavalla sivulla oli pääkirjoitus. Myöhemmin ajatellen suunnittelin

sisältösivua ehkä liikaa vanhan lehden idealla ja sijoitin apinalaatikon ensimmäiselle aukeamalle valokuvien kera. Kuvat näyttivät vanhoihin toimituksen henkilökunnan valokuviiin verrattuna tuoreilta, joten tein oletuksen, että kuvien saaminen mukaan olisi tärkeää. Esitellessäni leiskaa sitten myöhemmin asiakkaalle kävikin ilmi, että vaikka kuvat olivatkin uusia, ei niitä tarvitsisi käyttää apinalaatikon yhteydessä. Tämä toisaalta sopi hyvin, sillä aikakauslehtityydyssä harvemmin toimituksen tietojen yhteydessä edes on valokuvia. Asiakas myös toivoi, ettei apinalaatikko olisi heti ensimmäisellä sivulla. Muokkasin siis ilmettä toivottuun suuntaan.

Kuva 19. sisältösivusuunnittelun evoluutio, viimeisenä lopullinen sisältösivu painettuna

Halusin lehden sisällysluettelosivun ja pääkirjoituksen olevan samaa kokonaisuutta, joten jatkoin lehden logon viivaa aina seuraavan sivun loppuun asti. Sisällysluettelon suunnittelin hyvin kuvapainotteiseksi (kuva 19).

Aloitusaukeamasta lähti ajatus jonkinlaisesta kolmijakoisuudesta. Halusin, että kunkin lehden pääartikkeli eroaisi taitollisesti, kuten myös hieman typografisesti kaikesta muusta. Halusin pääartikkelille enemmän ilmaa, joten määrittelin sille isot marginaalit ja taitoin sen kahteen palstaan. Muut lehden artikkelit taitoin kolmeen palstaan. Pääartikkelissa suunnittelin taittoon myös typografisia koristeita enemmän: Anfangi, ingressi ja nostot. Sivujutuissa ei välttämättä ollut edes niin paljon tarvetta nostoille, koska jutut olivat lyhyempiä.

Kuva 20. pääartikkelisivusuunnittelun evoluutio, viimeisenä lopullinen pääartikkelisivu painettuna

Lopullisessa taitossa ei nostoille jäänyt juuri tilaa (kuva 20.) Tuhdin pääjutut ovat enemmänkin kokoelma pieniä saman aiheen juttuja kuin pitkä yksittäinen juttu. Tämä tarkoitti myös sitä että iso määrä tekstiä ja kuvia tulisi sovituttaa hyvin rajalliseen määrään sivuja. Koin nostot lopulta siis jokseenkin turhiksi. Ne olisivat vain vieneet arvokasta tilaa, mutta eivät olisi juurikaan tuoneet lisäarvoa itse taittoon.

5.5 Kuvitus

Lehtikuvituksella on monta tehtävää. Sillä viestitään, täydennetään kokonaisuutta. Hyvät lehtikuvitukset sopivat tyyllisesti lehden sisältöön eivätkä näytä täytteeltä. Kuvitusta tehtäessä on mietittävä, miten kuvitus palvelee tekstin sisältöä. Jos sisältö on konservatiivista, tuntuisi leikittelevä ja kokeileva kuvitus teennäiseltä. Ikään kuin lehti haluaisi sanoa ”olen oikeasti tosi rento tyyppi, siispä käytän tätä hassua kravattia.” Kontrasteja voi toki käyttää, kun se tilanteeseen sopii. Niiden luominen ei ole kuitenkaan itsetarkoitus. Joissain lehdissä kuvitus toimii ollessaan eleetöntä, miellyttävää, lähes näkymätöntä.

Sen lisäksi että on mietittävä kuvituksen ja tekstin suhdetta toisiinsa on myös pohdittava, miten kuvitukset ja valokuvat toimivat toistensa kanssa. Kuten graafisessa suunnittelussa aina, etsitään erilaisten elementtien välillä jonkinlaista tasapainoa. Se, miten elementit toimivat toistensa kanssa on tärkeää. Ovatko väri-, kuvitus-, valokuva- ja typografiavalinnat samasta maailmasta, vai tarkoituksella toistensa vastakohtia? Keskustelevatko visuaaliset elementit artikkelien sisältöjen kanssa, vai ovat ne omia suljettuja kapseleitaan? Typografiassa haetaan usein kontrasteja eri fonttien ja leikkausten välillä, jotta eri tekstiosiot olisivat toisistaan erottuvia ja lukija ymmärtäisi niiden hierarkisen eron. Voisiko kuvitusta ajatella kontrastien kautta? Voi. Mutta enemmän kuin typografiassa, kuvituksessa on tärkeää miettiä kuvituksen suhdetta muihin elementteihin kuin itseensä. Kuvitus voi olla tasapaksua, kontrastitonta, sillä se saattaa toimia kontrastina jollekin muulle, esimerkiksi kokeilevalle typografialle. Kun mietitään tasa-

painoa, se tarkoittaa usein sitä, että jonkun toisen elementin ollessa pääosassa, on toisen elementin osa pienempi.

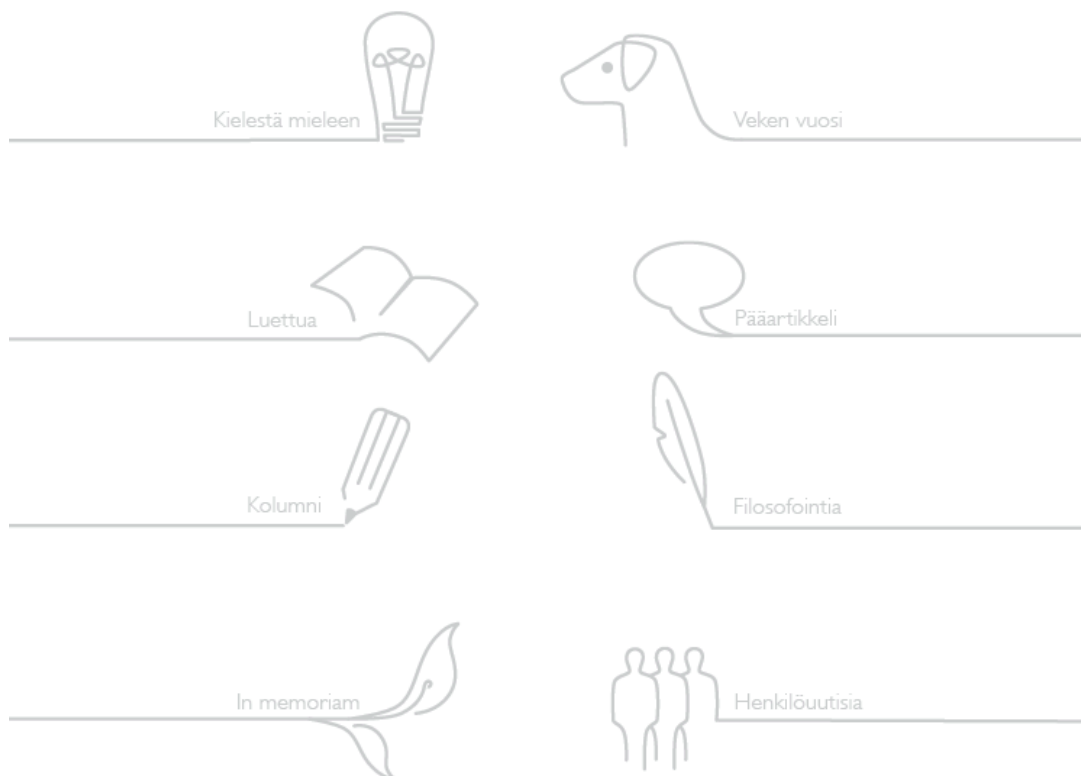
Itselleni kuvitukset ovat lehteä lukiessa yhtä tärkeässä osassa kuin typografinen muotoilu, luettavuus ja valokuvat. Kuvitukset voivat toimia ikään kuin mainoksina artikkelin sisällöstä tai nopeana viestinä aiheista, joita lehdessä käsitellään. Nopeasti lehteä selatessa katse kiinnittyy yksinkertaistettuihin viesteihin, kuten ylätunnisteissa käytettyihin pelkistettyihin infokuvituksiin tai koko sivun kokosiin artikkelikuvituksiin.

Tuhdissa tullaan käyttämään kuvitustani. Kuvia käytetään sekä ylätunnisteina artikkeleille että kuvituskuvina. Artikkelien pituudet vaihtelevat hyvinkin paljon eikä varsinaisia jatkoartikkeleja ole paljon. Pääartikkelilla on oma ylätunnisteensa kuin myös kolumneilla, muistokirjoituksella ja henkilöstötiedotteilla. Tullin toimintaan kuuluvat kiinteänä osana koirat. Ne ovat tärkeitä apulaisia ja lehdessä ne esiintyvät usein. Lehden yksi toistuva artikkeli seuraa huumekoiraksi koulutettavan ”Veken” elämää vuoden ajan. Sen jälkeen vastaavaa palstaa ei ole toistaiseksi tiedossa. Palstalle tekemäni kuvituskuva käy kuitenkin myöhemmin hyvin koira-aiheisten artikkelien kuvituskuvaksi.

Aloittaessani lehden kuvituskuvien suunnittelun, pohdin lehden linjaa ja sitä, millaiset kuvituskuvat siihen sopisivat. Tuhti on luonteeltaan asiallisen tuttavallinen, joten mitään kokeilevaa, suurieleistä tai värikästä ei olisi voinut ajatella. Tällainen kuvitustyyli olisi saattanut vieraannuttaa lukijan. Tulin siis lopputulokseen, että lehdelle voisi tehdä infografiikkaa, jota olisi mahdollista käyttää niin ylätunnisteina kuin erillisinä kuvituskuvina. Tyyllisesti kuvitukset olisivat pelkistettyä ja pehmeää. Listasin kuvitettavat aiheet. Erityisesti lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvää kuvitusta kaivattiin lehden kolumneihin ja palstoihin.

Viivakuvitus tuntui minusta sopivan pelkistetyltä ja halusin kuvituksen olevan samaa maata lehden otsikkologon kanssa. Otsikkologon lehden ulkopuolelle jatkuva viiva sai minut kokeilemaan, miltä kuvituskuva näyttäisi, jos se olisi yhtä jatkuvaa viivaa (kuva 21.) Ensimmäiset versionit olivat paksumpia. Ohensin kuvituskuvien ääriviivaa myöhemmin huomattuani, että viivan paksuus teki kuvasta liian dominoivan. Ohennetulla viivalla kuvituskuva jo toimikin itse taiton kanssa paremmin.

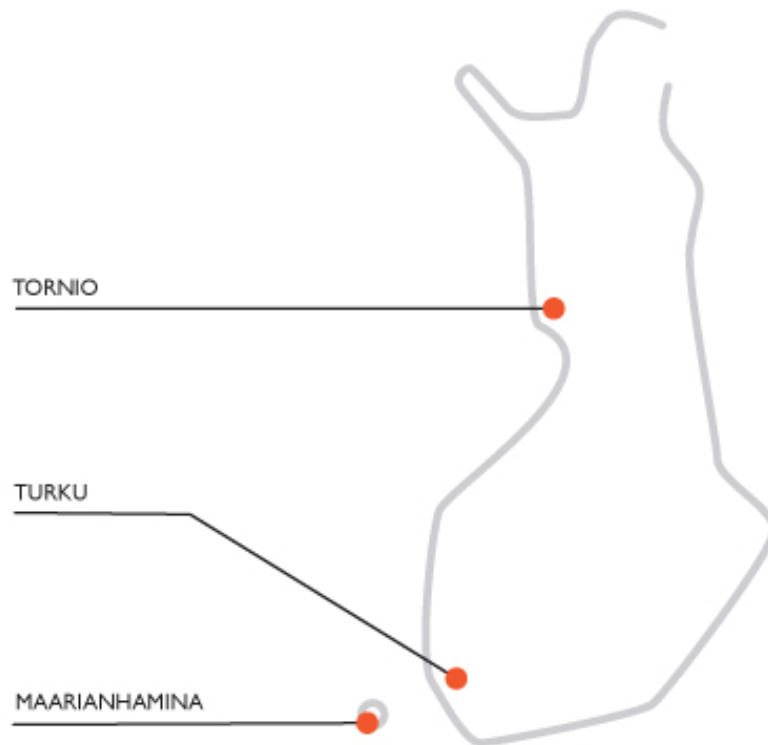

Kuva 21. uuden Tuhdin ylätunnisteita

Varsinaista informaatiokuvitusta on uudessa Tuhdissa vain vähän. Pohdin aluksi tekemäni laajan kuvituspankin lehteä varten. Suunnittelun edetessä huomasin kuitenkin, ettei sellaiselle vain yksinkertaisesti ole tarvetta. Osittain tämän tarpeen puuttuminen johtui tekstin määrästä, sitä tuntui olevan aina niin paljon, että tekstin taittaminen sille määrättyyn tilaan oli välillä todella haasteellista.

Tullin toimintaan kuuluvat olennaisena osana toiminta-alueet. Artikkelien yhteydessä tulisi luultavasti tarvetta toisinaan osoittaa, missä jutun työntekijät sijaitsevat kartalla. Lopulta siis infokuvitukseksi valikoitui ainoastaan pelkistetty ja ylätunnisteiden kuvitus-tyyliä muotoileva Suomen kartta (kuva 22).

Kuva 22. Uuden Tuudin info-grafiikkaa

5.6 Paperi

Paperivalinta määrittää suurelta osaltaan lehden tuntua. On merkitystä valitseeko heijastamattoman mattapintaisen paperin vai kiiltävän paperin. Mattapintainen paperi usein imee enemmän painomustetta ja saattaa näin ollen nostaa painokuluja. Kiiltävä saattaa toisinaan olla jopa liian tavanomainen valinta.

Alkaessani suunnitella lehteä painosta viestittiin, etteivät paperikulut nouse heidän osaltaan. Minulle lähetettiin mallit painon varastopapereista, joita voisi käyttää Tuudin paperina. Lähetetyissä malleissa ei suurimmassa osassa ollut merkittäviä eroja. Jo aiemmin käytettyä G-Printiä oli saatavissa sekä jo käytettynä 100 g:ena, että 115 g:ena. G-print on kiiltoaan jotain kiiltävän ja matan väliltä. G-Printin positiivisiksi ominaisuuksiksi luetellaan jäykkyys ja läpikuultamattomuus (Arctic Paper verkkosivut). Malleista erottui kuitenkin edukseen mattapintainen Edixion 120 g. Sen ominaisuuksista on mainittava pinnan tasaisuus, joka parantaa painojälkeä. Lisäksi Edixion on kierrätyskelpoi-

nen ja sillä on ISO 14001 ympäristösertifikaatti sekä SFS-EN ISO 9002 laatusertifikaatti. (Antalixen verkkosivut.)

Mattapintainen Edixion olisi voinut tehdä vaihtelevalaatuksille kuville hyvää ja tuoda selkeästi tunteen siitä, että kyseessä on uudistettu lehti. Se, että mattapintainen paperivaihtoehto oli paksumpaa kuin aikaisempi sinetöi päätökseni. Vanha Tuhti tuntui paperinpaksuudeltaan köykäiseltä ja kaipasi nimensä mukaisesti hieman tuhdimpaa ulkoasua. Lopulta kuitenkin tekemäni paperivalinta aiheutti lisäkuluja postituksessa. Lehti postitetaan lukijoilleen suoraan, joten painavampi paperi olisi lisännyt postituskuluja. Tämän seikan takia valinta päätettiin pitää sittenkin vanhan lehden paperissa, G-print 100 g.

5.7 Sidosasu

Lehden sidosasuun en ole saanut vaikuttaa, se on päätetty kustannussyistä pitää samana kuin aiemmin. Tuhti vihkonidotaan. Myös sidosasulla voisi vaikuttaa lehden ilmeeseen. Pääsääntöisesti lehdille sidosasuja on kaksi: liimasidottu ja vihkonidottu. Liimasidottu tarkoittaa sitä, että sivut ovat liimattu kanteen ja vihkonidottu sitä, että sivut ovat kansineen yhdessä niiteillä.

Aikakauslehdissä sidosasu vaihtelee. Paksummat lifestyle-lehdet ovat usein liimasidotuja. Liimasitominen on jossain määrin kalliimpaa, sillä se on hitaampaa ja materiaalit ovat maksavat enemmän. Liimasidonta on myös kestävämpää kuin vihkonidonta ja lopputuloksesta tulee visuaalisesti vähäeleisempi. Lisäksi liimasitominen mahdollistaa tekstin taittamisen selkään, toisin kuin nidesidonta. Useammin ilmestyvissä viikkolehdissä käytetään usein nidesidontaa.

6 Ohjeistus

6.1 Graafinen ohjeistus

Graafista työtä voi ohjeistaa eri tavoin. Yritysilmeelle tehdään usein graafinen ohjeistus, jossa on määriteltynä kirjaintyytit, niiden mahdolliset koot ja värit, yrityksen yh-

teydessä käytettävät värit paino- sekä sähköisessä maailmassa. Ohjeistuksessa on myös usein määritelty, millaisia kuvia ja kuvituskuvia voi yritys graafisen aineistonsa yhteydessä käyttää. Graafinen ohjeistus helpottaa visuaalisen ulkoasun kanssa työskenteleviä. Toisinaan saman ulkoasun kanssa työskentelee useampi ihminen. Jottei jokainen julkaisu olisi erilainen, on hyvä olla jokin visuaalinen selkäranka, johon tukeutua.

Kun lehdelle tehdään taitto-ohjeistusta, voi se noudattaa samantyyppistä kaavaa kuin yritysilmmeen ohjeistuksessa. Toisaalta siinä missä yritysilmmeen graafinen ohjeistus voi olla lista ilmeessä käytettävistä visuaalisista elementeistä, voisi lehden taitto-ohjeistus olla enemmänkin pohja, jolle lehteä voi alkaa taittaa.

6.2 Tuhdin ohjeistus

Alussa sovimme asiakkaan ja Tuhti-lehden taittajan kanssa, että teen suunnittelutyön, jonka perusteella taittaja taittaa lehden. Lopulta kuitenkin taitoin myös ensimmäistä uutta lehteä.

Aloitin ohjeistuksen teon taittamalla tuhdista mastersivu-tiedoston, jolle oli taitettuna kannen elementit, sisällyssivun elementit, kaksipalstaisen ja kolmepalstaisen taiton typografian. Master-tiedostosta löytyivät myös kaikki taiton tarvittavat värit sekä typografiset tyylitykset (kuva 23).

Ohjeistamisessa olen havainnut, että suunnittelemani ulkoasun toteuttaminen käytännössä ei ole täysin ongelmaton. Sisältö vaihtelee hyvinkin paljon niin tekstin kuin kuvienkin osalta. Kaikki kuvat eivät kestä suurentamista, tekstiä on toisissa artikkeleissa paljon, toisissa vähän sivutilaan suhteutettuna. Tietenkin tähän on useimmiten muutenkin taittajan ongelma, mutta erityisesti tässä kyseisessä lehdessä. Toisinaan taitossa tarvitaan sivumallia, jota ei perussuunnitelmastani löydy. Haluan täten pitää taittajalla mahdollisuuden tehdä omia ratkaisuja, mikäli ne tuntuvat tilanteeseen sopivalta.

Alkuperäinen suunnitelma pelkän master-taiton tekemisestä siis hieman laajentui, sillä

uudessa taitossa on myös paljon uusia asioita taitto-ohjelman suhteen lehden taittajalle, joten ohjeistus oli helpompaa luonnossa. Pelkkä master-tiedosto ei ollut riittävä ohjeistus.

Sain myös tietää, että opastamani taittaja tulisi jäämään lähitulevaisuudessa eläkkeelle, joten koin järkeväksi pitää nykyiselle ja tulevalle taittajalle lyhyen koulutuksen Adobe Photoshopista ja Indesignista.

Kuva 23. Tuhti-lehden mastersivuja

7 Yhteenveto

Lopputuloksena prosessista toteutin uuden Tuhdin visuaalisen ilmeen ja taiton kouluttamisen henkilökohtaisesti.

Asiakkaalta tullut palaute on ollut pääsääntöisesti positiivista. Yhteyshenkilöt ovat olleet tyytyväisiä, kommentteja onkin tullut lähinnä joko muilta työntekijöiltä tai lukijoilta. Uutta ilmettä on kehitetty ilmapäivityksi, helppolukuisiksi ja levollisiksi. Aiemmin sekavaksi koetut liittojen sivut ovat parantuneet. Toisaalta taittoon kaivattiin myös isompia kuvia ja koettiin, että useamman kuvan ollessa peräkkäin yhdessä olisi hyvä, jos niiden välillä olisi jokin indikaattori, joka erottaisi ne toisistaan. Erityisesti kuvituskuvista on pidetty.

Lehden ilmeuudistus oli haastava, innostava ja opettava. Joitakin uudistuksia jäi kuitenkin tekemättä. Esimerkiksi valitsemani paperi ei ollut painon puolesta kalliimpaa, mutta postituksessa se olisi nostanut kustannuksia. Lehdessä käytettävien värien oli tarkoitus kokea pientä viilaamista, mutta lopulta ne päätettiin pitää Tullin graafisen ohjeistuksen mukaisissa väreissä. Aluksi koin projektin vapauden olevan voimavara, kunnes ymmärsin sen vaikuttavan omaankin aikatauluttamiseen. Jotkin toteutumatta jääneet uudistukset olisivat mielestäni tuoneet lehdelle lisäarvoa, mutta lopputulos on tästä huolimatta kuitenkin hyvä.

Ensimmäistä kertaa toimin itsenäisenä suunnittelijana. Mielipiteitäni kuunneltiin ja osasin perustella ne asiallisesti. Erityisesti asiakastyöskentelystä oli ensisijaisen tärkeää saada kokemusta. Tiedän nyt mitä tekisin toisin ja milloin onnistuin. Mielestäni olin vakuuttava ja asiallinen, kuin myös ammattitaitoinen. Toisinaan suunnittelutyötä tehdessä huomasin, missä kohdin olen graafisena suunnittelijana kehittynyt työharjoittelun jälkeen.

Näin myöhemmin ajatellen oma taiton ohjeistukseni osoittautui osittain puutteelliseksi. En ottanut lehtitaiton jokaista osasta huomioon, joten taittaja joutui välillä tekemään

omia ratkaisuja ulkoasun suhteen, eikä se ollut itselläni ollenkaan tarkoitus. Toisaalta tämä sai minut pohtimaan, kuinka usein lehden ulkoasu kuitenkin vielä elää taittajan käsissä. Suunnittelijan tekemät ratkaisut eivät välttämättä toimi kaikissa numeroissa, vaikka ne yhdessä taitossa toimisivatkin. Vaikka lehdessä pyritään yhdenmukaisuuteen, on se kuitenkin aina osiensa summa. Lehteä tekevät useat ihmiset.

Sekä asiakas että lukija hyötyy uudesta ilmeestä. Lehden luettavuus on uuden taiton myötä parantunut.

Taittoa tehdessäni huomasin, kuinka omat mieltymykset vaikuttavat valintoihin. Jostain syystä sain kannen logotekstin suunniteltua nopeasti, enkä sen jälkeen pystynyt enää suunnittelemaan muita vaihtoehtoja, sillä halusin, että suunnittelemani logo tulisi valituksi. Onneksi Tuhdissa ideoistani satuttiin pitämään, eikä kenelläkään ollut otsikologosta mitään negatiivista sanottavaa. Tässä tapauksessa siis riskinotto kannatti, mutta en tekisi siitä tapaa. On hyvä olla muitakin vaihtoehtoja siltä varalta, ettei asiakas pidäkään siitä ainoasta ehdotuksesta.

Tiedostan, että suunnittelu tehdään aina työn ja asiakkaan ehdoilla, mutta en silti halua menettää itsestäni jotain. Haluan siis tulevaisuutta ajatellen oppia etsimään kaikista toimeksiannoista jotakin omaa. Jos en pysty allekirjoittamaan tekemääni, en voisi olla ylpeä saavutuksistani enkä täten nauti työstäni. Minusta on asiakkaan etu, että suunnittelija pitää työstään.

Mietin myös graafisen suunnittelijan estetiikan käsitystä. Ovatko mitkään väriyhdistelmät absoluuttisesti rumia? Mielestäni suunnittelijalla on oltava avara suhtautuminen väreihin. On asia erikseen, mistä väreistä hän pitää vapaa-ajallaan. Värejä pitää osata käyttää mieltymyksistään huolimatta. Typografian kauneus on sekin kai hieman katsojasta kiinni, mutta väittäisin sen kauneuskäsityksen olevan absoluuttisempaa kuin väreissä. On vain universaali fakta, että toiset fontit kestävät paremmin kulutusta kuin toiset. Kaikkia maailman ihmisiä suunnittelija ei pysty miellyttämään työllään, mutta enemmistöä voi yrittää. Oma estetiikan käsitykseni on laajentunut opiskellessa. Vaikka jokin ei henkilökohtaisesti miellytä minua, näen kuitenkin, onko se hyvin suunniteltu. Hyvään suunnitteluun eivät vaikuta värit.

Loppujen lopuksi Tuhdin ilmeuudistus oli hyvää harjoitusta tulevaisuuden toimeksiantoja ajatellen. Tiedän paremmin oman suunnitteluni lähtökohdat. Olen myös ehdottomasti valmis kehittymään paremmaksi. Tuhti-lehden ilmeuudistuksen kautta sain Tullilta myös tilauksen ohjelmakoulutuksesta. Tulevaisuudessa yhteiset projektit tuntuvat hieman epätodennäköisiltä, mutta eivät kuitenkaan mahdottomilta. Opinnäytetyöni kirjallisen osion ansiosta tutustuin aikakauslehtisuunnittelun piirteisiin huolellisemmin. Nyt en pelkästään tunnista tyyliä, vaan osaan myös sanoa mistä se koostuu.

Kuten jo opinnäytetyöni osoittaa, tuuli on kääntymässä henkilöstölehtisuunnittelussa. Kenties asiakkaista on tullut laatutietoisempia. Toisaalta organisaatiot yhdistyvät ja luovat täten ison joukon toisistaan hyvin erilaisia asiakkaita. Ammatiliitotkin voivat jo kilpailla asiakkaistaan. Tuskin liiton lehti on painavin syy vaihtaa liittoa, mutta suunta on mielestäni oikea. Estetiikkaa ei ole syytä vähätellä, kun halutaan viedä viesti perille.

Lähteet

Antalixen verkkosivut 2005. Tuotekuvaus [verkkodokumentti]

< http://www.antalis.com/sitesweb/FO/pages/page_externe.php?i=3760> (luettu 20.11.2011)

Arctic Paperin verkkosivut 2010. G-Print NEW! [verkkodokumentti]

<<http://www.arcticpaper.com/en/brands/G-Print-brandsite/Other-products2/>> (luettu 20.11.2011)

Bringhurst, Robert 2002. The Elements of Typographic Style Version 2.5. Canada: Hartley & Marks, Publishers.

Brusila, Riitta 2002. Typografia: Kieltä vai visuaalisuutta. Porvoo: WSOY.

Erton verkkosivut 2011. Tietoa Toimihenkilöliitto ERTOsta [verkkodokumentti]

< <http://www.erto.fi/ammattiliitto-erto>> (luettu 2.11.2011)

Itkonen, Markus 2007. Typografian käsikirja. 3., osin uudistettu painos. Helsinki: Inforviestintä Oy.

Morioka, Adams & Stone Terry 2006. Color Design Workbook. Massachusetts: Rockport Publishers Inc.

Loiri, Pekka & Juholin, Elisa 1998. Huom! Visuaalisen viestinnän käsikirja. Helsinki: Inforviestintä Oy.)

Samara, Timothy 2005. Publication Design Workbook. Massachusetts: Rockport Publishers Inc.

Sutherland, Rick & Barb Karg 2003. Graphic Designer's Color Handbook. Massachusetts: Rockport Publishers Inc.

Tampereen hiippakunnan verkkosivut 2011. Hiippakuntalehti vuosi 2007 [verkkodokumentti] <<http://www.tampereenhiippakunta.fi/cgi-bin/linnea.pl?document=00010076>> (luettu 4.11.2011)

Tullin verkkosivut 2011. Tulli tutuksi [verkkodokumentti]
<http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/tulli_tutuksi/index.jsp> (luettu 2.11.2011)

Rakennusliiton verkkosivut 2011. Vuoden 2005 Rakentajat [verkkodokumentti]
<http://www.rakennusliitto.fi/rakentaja-lehti/rakentaja-lehtien_arkisto/v_2005_lehdet/> (luettu 4.11.2011)